

## Драги млади пријатељи,

Две су велике љубави обележиле мој дечији и дечачки, а и живот најраније младости – онај пре осамнаесте. Једна је била поезија коју сам помно, откако сам научио да читам, читао, проучавао и учио напамет. Друго је била огромна љубав према науци, технологији и техници и њима сам се бавио, предано и са заносом, и пре него што сам научио да читам, ако под бављењем можемо да подразумевамо испробавање разних материјала доступних дечијим рукама и ручну израду разних једноставних кинетичких играчака. Велико градско шабачко двориште у ком сам рођен, у које се улазило кроз ајнфорт капију, омеђено са две стране приземним кућама са становима за издавање и трећом, оронулим зидом залеђа огромне житне магазе из XIX века, са већ ту и тамо поиспадалим циглама из темеља и рупама у зиду, као идеалним нишама за скривање свих дечијих тајни, велики жбунови зове поред тог зида, као заклон од непотребних погледа радозналаца, све је то био полигон на ком сам нешто вечито градио и правио, замишљајући да измишљам и реализујем потпуне новитете, до тада непознате.

Касније сам почео да учим технику – електронику, а још касније, да студирам науку о атомима – нуклеарну физику.

А онда, кад је почела права младост, догодила се промена. Оно што је био само део мог живота и за шта нисам претпостављао да ће постати мој животни позив, позориште, у које сам са оне друге, праве стране, захваљујући свом старијем брату, одлазио од своје пете године, заузело је некако примат у мом животу, потискујући све друго из њега.

Тако сам се, једног дана, нашао професионално запослен у Атељеу 212, најпре као дизајнер и асистент сценографа, а убрзо као сценограф, одредивши свој живот четрдесет година унапред.

Почетак је био прави, радио сам и помагао старијима, бољима и талентованијима од себе, скупљајући њихова знања и искуства, а истовремено, проучавајући књиге и часописе (који су у то време били једино средство за стручну информацију) био, како се то сада каже, сваког тренутка упознат са најновијим трендовима у ли-

ковној и примењеној уметности, наравно, најпре сценографији и графичком дизајну.

Док сам, као врло млад човек, асистирао великим српским сценографима, био сам им, изгледа, од велике користи, јер сам често умео да разрешим проблеме које они нису могли да реше. То је била последица мог техничког знања скупљеног у шест година школовања за техничара и физичара.

Када сам почео да радим своје сценографије, то познавање и поштовање егзактног помогло ми је да дођем до закључка да сценографија није само ликовност, изглед, симбол и метафора. Спознаја да је она више од тога, да уза све ово што сам вам набројао мора имати у себи елементе егзактног и тачног, дошла је као последица мојих претходних сазнања. С друге стране, поезија је помогла да ту егзактност не применим као искључив начин мишљења. Поезија, коју и сада читам и учим, учинила је да се у посао којим се бавим, равноправно са рационалном мишљу, укључе и ирационалност и метафизика. Тако сам и дошао до закључка да сценографија није нешто само објективно или само субјективно, већ пре – да је јединство мноштва ствари по себи, обједињених опажајем, мишљењем и реализацијом.

Но, није само сценографија била област мог интересовања у позоришту. Бавио сам се позориштем као комплексном појавом. Био сам асистент сценографа, дизајнер, сценограф, бавио сам се позоришном организацијом на једном од најпрестижнијих светских позоришних фестивала, започео и увео у просторе града огромне најавне паное и њихове димензије у слободном простору до данас, на моје задовољство, нису превазиђене. Водио сам као технички директор фестивала бројне послове и још бројније техничке екипе, учествовао у пројектантским тимовима за изградњу позоришта, пројектовао позоришне ентеријере, био оснивач и супервизор градње Битеф театра, био уредник галеријских простора у Атељеу 212 и Београдском драмском, бринуо о спољној лепоти, пре свега и дуго, Атељеа 212 и Битеф театра, а повремено Југословенског драмског и Београдског драмског, измишљао екстеријерне позорнице за најразличитије намене, подизао шуме у теа-

тарским фоајеима, салама и позорницама и позорнице у шумама и парковима, путовао светом и упознавао, неког на кратко, а неког заувек, најквалитетније и најбоље позоришне људе, знао шта се у свету позоришта сваког тренутка догађа.

Тако сам, можда, сазнао да све добро што радим не би постојало да нисам радио са бољима од себе, а да ни једну своју одличну представу, а било их је, не бих урадио и одгледао да одавно, одавно нисам видео туђе, незаборавне.

И оно што сматрам важним, можда најважнијим, јесте била неспорна, обострана љубав између позоришта и мене. Све што се могло дати позоришту, ја сам дао: љубав и снагу младости, знање и искуство зрелих година, а позориште ми је узвраћало пуном мером. Можда ме је, понекад, изневерило, али били су опроштаји и ја сам позориште волео и оно је волело мене, опет и увек, све ове године.

Добро искуство једног квалитетног и узбудљивог позоришног живота јесте разлог због ког хоћу да вам кажем, сад кад почињете свој професионални живот, да у свој посао унесете комплетне своје личности и да му дате сву љубав, без ситних калкулисања и крупних очекивања. Само тако, осетићете сав квалитет позоришног рада и креације, драгоцени страх од неизвесности исхода и само тако подједнако ће вас додиривати мишљење највећих позоришних стручњака колико и позоришних аналфабета и само тако бићете, као у свакој љубави, често срећни и често несрећни, спремни да опроштај дате или примите. Научићете да процењујете квалитет и навићи своју личност да се радујете резултатима и успеху других ако су то заслужили. Научићете да препознајете труд колега да детаљем постигну значења, а да нечим великим и крупним једноставно омеђују просторе.

Само уз помоћ љубави према послу којим сте одлучили да се бавите, научићете да је, у много случајева, једноставна чињеница на позорници хиљаду пута драгоценија од непотребне и пошто-пото измишљене метафоре. Само радошћу према виђеном, било да је ваше или туђе, одржаћете свежину и лепоту своје личности и сво-

је душе и на ваша лица никада неће испливати унутрашња горчина – јер је ви, једноставно, нећете имати у себи.

Овај мој позив долази у једном важном тренутку мог трајања – оном кад сам схватио да позориште и даље егзистира, али да оног позоришта које је било мој живот, у ствари, више нема. Можда је то због природног процеса сталних промена и моје тврдокорности да те промене не следим по сваку цену. Није песимизам, већ објективна истина, али и моје субјективно осећање да се у позоришту све променило. И мисао и средства и људи – тешко да од мноштва пријатеља и сарадника, у размишљању о бар некоме од њих, нећу погрешити да ли је жив или мртав или ми се само причињава једно или друго. Тешко да ћу издвојено моћи да мислим о једном позоришном догађају. Све то, ти људи који су са мном, и ја са њима, стварали позориште, све позорнице, кулисе, позоришни излози и плакати, фондуси и магацини, у свест урезани гласови пријатеља којих више нема, нежна, осмехнута лица мојих дивних пријатељица – врлих глумица одлетелих у најлепшим годинама, сусрети на фестивалима са људима које нисам видео 20 – 30 година, бубњеви и трубе, чела и виоле, шкрипа и звекет цугова, de luxe хотели и ледене, ноћне хинтербине и спавање у црним позоришним завесама са мирисом нафталина, тријумфи и порази, све је као један једини спектакл четрдесетогодишњег трајања, који се врти на затрпаној ротацији, а ја, као посматрач са стране, прибирам мисли и сведочим о нечему што успем да издвојим са те огромне хрпе...

И само још нешто: не сме да вас обесхрабри тешко време у ком започињете своје младе животе. Морате научити да живите, па и кад су позориште и сценски дизајн, који сте одабрали за своју специјалност, у питању, на три основне премисе наше цивилизације:

**Верујте у добро, волите без резерве и надајте се најбољем. Живот ће бити ваш...**

*У Београду,  
маја 2005.*

Ваш,  
**Тодор Лалицки**

